

22.06

ŚRODA, GODZ. 19.00, SALA GŁÓWNA

Pieśń o nocy

Giancarlo Guerrero – dyrygent

Iwona Sobotka – sopran

Maria João Pires – fortepian

Chór NFM

Lionel Sow – kierownictwo artystyczne Chóru NFM

NFM Filharmonia Wroclawska

Program

Karol Szymanowski (1882–1937)

Uwertura koncertowa E-dur op. 12 [16']

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Koncert fortepianowy B-dur nr 27, KV 595 [30']

I. Allegro

II. Larghetto

III. Allegro

Karol Szymanowski

III Symfonia op. 27 „Pieśń o nocy” [20']

Maria João Pires, fot. Harald Hoffmann

Serdecznie zapraszamy na zakończenie sezonu artystycznego NFM Filharmonii Wrocławskiej! W programie tego wyjątkowego wydarzenia znajdzie się ostatni koncert fortepianowy Wolfganga Amadeusa Mozarta, w którym partię solową wykona znakomita portugalska pianistka Maria João Pires. Zabrzmią także dwa dzieła Karola Szymanowskiego. Jedno z nich to jego wczesny utwór, drugie zaś to jedno z największych arcydzieł muzyki polskiej pierwszej połowy XX wieku. Orkiestrę poprowadzi jej szef artystyczny, maestro Giancarlo Guerrero.

Wolfgang Amadeus Mozart to wcielenie wszechstronności, twórca piszący dzieła praktycznie wszystkich form i gatunków. Jednak za swojego życia kompozytor znany był przede wszystkim jako autor oper, a także... wirtuoz fortepianu – na ten instrument stworzył aż dwadzieścia siedem koncertów. Podczas zakończenia sezonu NFM Filharmonii Wrocławskiej wystuchamy ostatniego z nich, czyli *Koncertu fortepianowego B-dur nr 27, KV 595*. To późne dzieło zabrzmiało po raz pierwszy w 1791 roku, prawdopodobnie w marcu, podczas ostatniego publicznego koncertu Mozarta. Orkiestra wykorzystana przez kompozytora jest niewielka – flet, dwa oboje, dwa fagoty, dwie waltornie, smyczki i, *last but not least*, instrument solowy, a muzyka pełna jest ciepła i pogody, w której jednak odzywają się także bardziej melancholijne akcenty. Budowa koncertu jest symetryczna – dwa ogniwa w tempie allegro otaczają *Larghetto*, czyli część utrzymaną w wolnym tempie. Wiele wątków muzycznych pojawia się w więcej niż jednym ogniwie, co sprawia, że dzieło jest wyjątkowo spójne. Na przykład główny temat *Larghetta* pojawia się jako drugi temat finału. Mozart wykorzystał także główną myśl muzyczną tej części przy pisaniu pieśni *Sehnsucht nach dem Frühling* (inna wersja tytułu to *Komm, lieber Mai*) KV 596, stworzonej w styczniu 1791 roku.

Pierwsza wersja *Uwertyury koncertowej E-dur* Karola Szymanowskiego powstała w latach 1904–1905. Dzieło po raz pierwszy zabrzmiało na historycznym już koncercie Spółki Nakładowej Młodych Kompozytorów Polskich, który odbył się w Filharmonii Warszawskiej 6 lutego 1906 roku pod batutą Grzegorza Fitelberga. Muzyk nie był jednak ze swej kompozycji zadowolony i w latach 1912–1913 przerobił ją, korzystając z pomocy Fitelberga. Nowa wersja zabrzmiała po raz pierwszy w Wiedniu 13 marca 1913 roku, grała wówczas orkiestra Tonkünstlerverein, którą poprowadził Oskar Nedbal. W partyturze pierwszej wersji kompozytor umieścił jako motto cytat z poematu Tadeusza Micińskiego *Witeź Włast*, które jednak później usunął. Podstawę uwertyury stanowią dwie myśli muzyczne. Pierwsza z nich to przebojowy temat wykonywany na początku utworu, oznaczony w partyturze *allegramente, con brio* (wł. „weselo, z werwą”), drugi zaś to pełna słodczy melodia w tonacji H-dur, ze wskazaniem tempa i ekspresji *andante, dolce amoroso*. W partyturze często pojawiają się też wskazówki typu *estatico* („ekstatycznie”) czy *passionato* („namiętnie”).

Krytycy i publiczność życzliwie przyjęli to bardzo wczesne dzieło Szymanowskiego, które do tej pory cieszy się popularnością. Jest to jednak jego pierwsza większych rozmiarów próba symfoniczna. W stylu jest ona bardzo eklektyczna i wykazuje jeszcze bardzo silne wpływy twórczości Richarda Wagnera i Richarda Straussa.

III Symfonia „Pieśń o nocy” Karola Szymanowskiego powstała w latach 1914–1916, a więc w okresie, w którym kompozytora żywo fascynowała kultura Persji. Fascynacja ta znalazła odbicie zarówno w rozrzutej, śmiałej i zmysłowej kolorystyce brzmienia, jak i w doborze tekstu. Szymanowski sięgnął po tekst trzynastowiecznego poety i mistyka perskiego Dżalaluddina Rumiego w przekładzie Tadeusza Micińskiego. Ów przekład jest zresztą bardziej luźną parafrazą, bowiem nie znający języka perskiego polski poeta posłużył się w swojej translacji niemieckim tłumaczeniem Josepha von Hammera, do którego dodał własne słowa, metafory, a nawet całe zdania. Szymanowskiego takie niuanse zapewne nie interesowały, zachwycała go natomiast panteistyczna idea przewodnia wiersza, motyw doznania jedności z bytem i poznanie tajemnicy Boga. Tę jednoczęściową kompozycję podzielić można na trzy odcinki, które wykonywane są attacca. Pierwszym z nich jest utrzymana w powolnym tempie introdukcja, *Moderato assai*, wykorzystująca pełny skład orkiestry. Kolejny odcinek to żywy taniec (*Vivace scherzando*) z potraktowanym kolorystycznie, wokalizującym chórem śpiewającym samogłoskę „a”. Smyczki dialogują tutaj z instrumentami dętymi drewnianymi, duża jest też rola perkusji. Następnie rozwija się powolne, tajemnicze zakończenie oznaczone *Largo*. Przebogate brzmienie orkiestry, giętkie linie melodyczne, znakomita orkiestracja, ekstatyczne kulminacje z udziałem wszystkich wykonawców tworzą kompozycję o wyrazistym charakterze, efektowną i mocno zapadającą w pamięć. Partię solową wykonywać może sopran albo tenor. Prawykonanie *III Symfonii* odbyło się w Londynie w 1921 roku pod batutą Alberta Coatesa, ale było ono niepełne – solistę i chór zastąpiła wiolonczela solo i organy. Pierwsza prezentacja dzieła w Polsce miała miejsce w Filharmonii Warszawskiej 11 kwietnia 1924 roku pod batutą Grzegorza Fitelberga. Partię solową wykonał Adam Dobosz.

Oskar Łapeta

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania
niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości

niepodległa

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

